

ROBNI IZVOZ HRVATSKE U USPOREDBI S ČLANICAMA EU10

- Vrijednosti i drugi pokazatelji razine izvoza
- Trendovi po razdobljima
- Struktura izvoza po tržištima s naglaskom na tržište EU i susjedne zemlje
- Najvažniji izvozni proizvodi

IZDAVAČ

Hrvatska gospodarska komora

ZA IZDAVAČA

Luka Burilović

PRIPREMIO

Sektor za financijske institucije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

tel.: +385 (0)1 4828 373

fax.: +385 (0)1 4561 535

e-mail: makroekonomija@hgk.hr

web: hgk.hr

Zagreb, kolovoz 2019.

SADRŽAJ

■ Uvodno	3
■ Položaj Hrvatske po vrijednosti izvoza	5
■ Trendovi u kretanju izvoza	5
■ Izvoz Hrvatske i zemalja EU10 po tržištima	7
■ Utjecaj okruženja na strukturu izvoza po tržištima.....	8
■ Izvoz Hrvatske i zemalja EU10 po proizvodima	10
■ Zaključno	12

UVODNO

Mala gospodarstva poput hrvatskoga, koje čini tek 0,1% globalnoga gospodarstva, karakterizira relativno mala domaća potražnja te je poželjno ostvarivanje viših razina robnog izvoza, odnosno veći doprinos takvog izvoza gospodarskom rastu. Tako se ostvaruju veće stope rasta gospodarstva i proizvodnje, a rast se temelji na „tuđim“ izvorima sredstava što u slučaju nedostatnih domaćih izvora financiranja umanjuje potrebu za tuzemnim i inozemnim zaduživanjem. Razina robnog izvoza ipak se ne može promatrati izdvojeno, već ju je potrebno promatrati i u korelaciji s vrijednosti uvoza, odnosno kroz ostvarivanje suficita ili deficita u robnoj razmjeni s inozemstvom, a potrebno je sagledati i „realne“ razloge ostvarivanja viših ili nižih razina izvoza. Primjerice, velika je vjerojatnost da će turističke zemlje znatan dio svojih proizvoda plasirati turizmom te će razina njihova izvoza biti niža u odnosu na zemlje s manjim udjelom turizma u ukupnom gospodarstvu. Ova će se analiza ipak koncentrirati samo na kretanja robnog izvoza, uspoređujući Hrvatsku i zemlje EU10, odnosno bivše tranzicijske zemlje članice EU; Bugarsku, Češku, Estoniju, Latviju, Litvu, Mađarsku, Poljsku, Rumunjsku, Sloveniju i Slovačku, te će pokušati odgovoriti na pitanje koliko je razina robnog izvoza Hrvatske realno niska ili visoka u odnosu na te zemlje, kako se vrijednost izvoza kretala po godinama te kakve su sličnosti i razlike u strukturi izvoza po izvoznim tržištima.

1 | POLOŽAJ HRVATSKE PO VRIJEDNOSTI IZVOZA

Nominalna vrijednost izvoza iskazana u domaćoj ili globalnim valutama osnovni je pokazatelj razine izvoza, ali nije dovoljna za usporedbu s drugim zemljama jer je veća vjerojatnost da će snažnije gospodarstvo ostvarivati veću razinu izvoza. Stoga se kao bolji pokazatelj koristi udio robnog izvoza u BDP-u. Prema oba ova pokazatelja Hrvatska stoji loše u uspoređi sa zemljama EU10. Točnije, prema veličini gospodarstva Hrvatska bi u 2018. godini bila sedma od promatranih jedanaest zemalja, prema nominalnoj vrijednosti robnog izvoza koja je u 2018. godini iznosila 14,5 milijardi eura deveta, a prema udjelu robnog izvoza u BDP-u od 28,6% posljednja. Takvo stanje nažalost traje već godinama, odnosno Hrvatska je i u godinama prije krize koja je trajala od 2008. do 2014. godine, s osjetno manjim udjelom izvoza u BDP-u od prošlogodišnjeg, također zauzimala posljednje mjesto.

Poredak zemalja EU10 i Hrvatske* po veličini BDP-a i izvoza, 2018. godina

	BDP, mil. EUR		Robni izvoz, mil. EUR		Udio izvoza u BDP-u, %	
1.	Poljska	496.462	Poljska	220.657	Slovačka	88,5
2.	Češka	207.772	Češka	171.186	Češka	82,4
3.	Rumunjska	202.884	Mađarska	106.498	Slovenija	81,5
4.	Mađarska	131.935	Slovačka	79.810	Mađarska	80,7
5.	Slovačka	90.202	Rumunjska	67.434	Litva	62,8
6.	Bugarska	55.182	Slovenija	37.431	Estonija	56,2
7.	Hrvatska	51.468	Litva	28.332	Bugarska	50,9
8.	Slovenija	45.948	Bugarska	28.096	Latvija	45,1
9.	Litva	45.114	Hrvatska	14.724	Poljska	44,4
10.	Latvija	29.524	Estonija	14.429	Rumunjska	33,2
11.	Estonija	25.657	Latvija	13.304	Hrvatska	28,6

Izvor: Eurostat, obrada HGK

*za Hrvatsku se radi usporedivosti koriste podaci Eurostata koji se blago razlikuju od podataka DZS-a

Pritom treba napomenuti da Hrvatska unatoč znatnim prihodima od turizma znatno bolje ne stoji ni po ukupnoj vrijednosti izvoza roba i usluga. Naime, s udjelom njihova izvoza u BDP-u od 51,2% u 2018. godini Hrvatska je bolja samo od Rumunjske te zauzima pretposljednje mjesto u usporedbi sa zemljama EU10.

2 | TRENDVI U KRETANJU IZVOZA

Dugoročni trendovi u kretanju izvoza nažalost također ne idu u prilog Hrvatskoj. Kada se promatra razdoblje od posljednjih petnaest godina, Hrvatska je u usporedbi sa zemljama EU10 ostvarila najmanji rast izvoza. Točnije, vrijednost robnog izvoza Hrvatske je povećana 2,7 puta, a izvoza zemalja EU10 u prosjeku četiri puta. Za tim prosjekom je najviše zaostajala Mađarska, čiji je izvoz povećan tek nešto više od hrvatskog (2,8 puta), dok je s druge strane Latvija vrijednost svog izvoza povećala čak 5,2 puta. Pritom treba napomenuti da su u ovom razdoblju sve zemlje EU10 postale članice EU, njih osam na početku 2004. godine, Hrvatska

posljednja u srpnju 2013. godine, a pristupanje EU je u svim novim članicama utjecalo na dinamičniji rast izvoza u godinama koje su uslijedile.

Upravo zbog toga Hrvatska po ostvarenom rastu izvoza stoji nešto bolje kada se promatraju protekla kraća razdoblja. Naime, u posljednjih deset godina je izostao veći efekt pristupanja za osam zemalja EU10 koje su prve pristupile EU, a dogodila se i globalna kriza koja je imala snažan negativan efekt na ukupnu globalnu robnu razmjenu te je poremetila očekivane trendove rasta izvoza Rumunjske i Bugarske nakon njihova pristupanja 2007. godine. Stoga je izvoz Hrvatske u proteklom desetogodišnjem razdoblju najviše osjetio pozitivne efekte pristupanja EU. Ipak, ni to nije bilo dovoljno za veće pomake, pa je Hrvatska uz Mađarsku imala najnižu stopu rasta izvoza. Točnije, izvoz je u 2018. godini bio 53,6% veći nego u 2008. godini, dok je prosječna stopa rasta izvoza zemalja EU10 iznosila 73,7%. Dakle, može se zaključiti da je Hrvatska i u tom razdoblju zaostajala za promatranim zemljama usporedivih značajki.

Tek kada se promatra posljednjih pet godina u kojima je Hrvatska osjetila snažne efekte pristupanja EU na rast izvoza (zbog globalne krize teško je odrediti točno razdoblje najvećih efekata pristupanja na izvoz zemalja EU10, ali prema raspoloživim podacima pokazuje se da su najveće stope rasta ostvarivane u drugoj ili trećoj godini nakon pristupanja), Hrvatska bilježi bolje izvozne rezultate od zemalja EU10. Točnije, Hrvatska je u tom razdoblju ostvarila najveću stopu rasta izvoza od 54,5%, osjetno veću od prosjeka EU10 koji je iznosio 30,2%.

Rast izvoza Hrvatske i zemalja EU10 u posljednjih petnaest, deset i pet godina, %

Petnaest godina		Deset godina		Pet godina	
1. Latvija	420,3	Rumunjska	100,2	Hrvatska	54,5
2. Poljska	364,3	Latvija	92,9	Slovenija	46,1
3. Litva	360,1	Poljska	90,4	Poljska	43,0
4. Rumunjska	331,9	Bugarska	84,8	Češka	40,1
5. Bugarska	321,3	Litva	76,2	Rumunjska	36,0
6. Slovačka	313,3	Češka	71,5	Mađarska	31,6
7. Češka	297,6	Estonija	70,4	Bugarska	26,1
8. Estonija	260,5	Slovačka	65,0	Slovačka	23,6
9. Slovenija	231,7	Slovenija	61,3	Latvija	22,1
10. Mađarska	179,6	Hrvatska	53,6	Estonija	17,4
11. Hrvatska	169,5	Mađarska	44,4	Litva	15,4

Izvor: Eurostat, obrada HGK

*za Hrvatsku se radi usporedivosti koriste podaci Eurostata koji se blago razlikuju od podataka DZS-a

Kada se govori o utjecajima pristupanja EU na kretanje izvoza, mora se napomenuti da postoje snažni efekti otvaranja tržišta i ukidanja graničnih procedura, ali dolazi i do rasta trgovine robama inozemnog podrijetla, pogotovo kada su u pitanju rubne članice te članice u kojima su smještene velike morske luke. Tako je i Hrvatska nakon pristupanja znatno povećala izvoz pojedinih proizvoda poput automobila ili često spominjanih banana, odnosno izvoz proizvoda koji nije bio rezultat povećane proizvodnje već povećane vanjske trgovine. Isti efekti su se javili i kod uvoza pa je tako npr. u godinama nakon pristupanja znatno smanjena vrijednost uvoza iz Kine, odnosno dio kineskih proizvoda (u znatnoj mjeri se radilo o mobilnim telefonima) se uvezio preko drugih članica EU.

3 | IZVOZ HRVATSKE I ZEMALJA EU10 PO TRŽIŠTIMA

Zbog navedenog je kod Hrvatske, kao i kod drugih zemalja koje su se priključivale EU, došlo do povećanja udjela izvoza i uvoza prema EU nakon pristupanja. Tako je udio izvoza prema EU u 2018. godini prema podacima DZS-a dosegnuo 68,7%, gotovo deset postotnih bodova više nego u posljednjoj godini prije pristupanja. Prema podacima Eurostata, koji se ovdje koriste radi usporedivosti, udio izvoza prema EU je iznosio 67,7% po čemu je Hrvatska bila deveta među zemljama EU10 i nešto ispod njihova prosjeka koji je iznosio 74,1%. Dakle, može se zaključiti da su sve zemlje EU10 u svom izvozu znatno orijentirane prema EU tržištu po čemu se s jedne strane najviše izdvaja Slovačka koja 86% svojih roba izvozi na tržišta drugih članica, a s druge strane Litva koja na EU tržište izvozi „tek“ 59% vrijednosti svog izvoza.

Udio izvoza na EU tržište u ukupnom izvozu, %

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
1. Slovačka	85,8	86,3	84,7	85,1	84,1	82,9	84,4	85,5	85,5	85,7	85,7
2. Češka	85,4	85,2	84,3	83,4	81,3	81,1	82,2	83,3	83,6	83,9	84,4
3. Mađarska	79,8	80,2	78,4	77,4	77,4	77,8	80,0	81,3	81,4	81,2	81,8
4. Poljska	78,1	79,9	79,3	78,2	76,2	75,0	77,4	79,3	79,7	80,0	80,3
5. Rumunjska	70,8	74,5	72,5	71,3	70,4	69,6	71,1	73,7	75,1	75,8	77,1
6. Slovenija	76,4	77,0	77,6	77,3	75,0	74,8	75,3	76,0	75,3	75,7	76,2
7. Bugarska	60,8	65,5	61,4	62,6	58,9	59,9	62,4	64,9	66,3	63,6	68,6
8. Estonija	70,1	69,5	68,6	66,3	66,0	71,0	72,3	75,2	73,9	71,8	68,0
9. Hrvatska	61,0	60,5	61,1	59,9	58,2	61,9	63,4	65,9	65,5	64,0	67,7
10. Latvija	68,6	67,7	67,3	66,0	63,6	66,4	68,5	69,2	69,7	66,2	66,9
11. Litva	60,4	64,4	61,0	61,4	60,4	55,5	54,8	61,3	60,7	58,3	58,6

Izvor: Eurostat, obrada HGK

*za Hrvatsku se radi usporedivosti koriste podaci Eurostata koji se blago razlikuju od podataka DZS-a

Kada se promatraju dugoročniji trendovi, i u petnaest i u deset i u pet godina po rastu udjela izvoza na EU tržište među promatranim zemljama izdvajaju se Bugarska, Rumunjska i Hrvatska. Primjerice u posljednjih deset godina ove zemlje su povećale taj udio za 7,8, te za 6,2 i 6,8 postotnih bodova, dok je u istom razdoblju čak kod šest zemalja EU10 došlo do pada udjela izvoza prema članicama EU. Pritom kretanje udjela nije dovoljan pokazatelj trendova jer same vrijednosti izvoza pokazuje da je kod većine zemalja EU10 u duljem razdoblju došlo do znatnog povećanja vrijednosti Intra EU izvoza, ali je povećanje vrijednosti Extra EU izvoza bilo još izraženije. Najočiti primjer takvih kretanja je Latvija koja je u proteklih petnaest godina povećala vrijednost svog izvoza na EU tržište 4,4 puta, ali je istodobno vrijednost svog izvoza izvan EU povećala čak 8,4 puta i time smanjila udio izvoza na EU tržište sa 79,5% na 66,9%. U posljednjih deset godina je spomenutih šest članica bilježilo dinamičniji rast Extra od Intra EU izvoza, a u posljednjih pet se situacija donekle izmijenila. Naime, u tih posljednjih pet godina su sve zemlje EU10, osim Estonije, kao i Hrvatska, dinamičnije povećale svoj izvoz prema EU tržištu u odnosu na izvoz izvan njega. Kao jedan od razloga takvih kretanja svakako se može navesti stabilan i relativno dinamičan rast EU tijekom tog razdoblja u kojem je uz vrlo mala

odstupanja prosječna stopa rasta iznosila 2,1%. Za usporedbu, u prethodnih pet godina je prosječna stopa rasta BDP-a EU iznosila negativnih -0,1%.

Za Hrvatsku se nažalost još jednom može naglasiti da je u posljednjih petnaest godina ostvarila najniži rast Intra i Extra EU od svih zemalja, ali se ta situacija popravljala što je promatrano razdoblje kraće. Tako je u posljednjih pet godina ostvarila najviši rast izvoza na EU tržište (69,0%), ali i drugi najviši rast izvoza izvan njega (30,9%).

3.1 | UTJECAJ OKRUŽENJA NA STRUKTURU IZVOZA PO TRŽIŠTIMA

Analiza strukture izvoza pojedinih zemalja po tržištima pokazuje da sve zemlje EU10 i Hrvatska znatan dio svog izvoza plasiraju prema zemljama s kojima graniče (uključujući morsku granicu). Najveći udio izvoza prema susjednim zemljama pritom ima Češka, a najmanji Rumunjska. Hrvatski izvoz je također znatno orijentiran na susjedne zemlje pa Hrvatska po tom udjelu među zemljama EU10 dijeli visoko četvrto mjesto.

Udio izvoza na tržišta susjednih zemalja i ukupan BDP tih zemalja*

	Broj susjednih zemalja	Udio izvoza u susjedne zemlje, %	Broj susjednih članica EU	Udio izvoza na EU tržište, %
1. Bugarska	5	26,0	2	68,6
2. Češka	4	50,3	4	84,4
3. Estonija	4	43,4	3	68,0
4. Hrvatska	6	44,3	3	67,7
5. Latvija	5	45,2	3	66,9
6. Litva	5	40,6	3	58,6
7. Mađarska	7	22,9	5	81,8
8. Poljska	7	44,3	4	80,3
9. Rumunjska	5	11,7	2	77,1
10. Slovačka	5	31,6	4	85,7
11. Slovenija	4	30,6	4	76,2

Izvor: ITC, obrada HGK

*uključene su i zemlje s kojima postoji samo morska granica

Na znatnu vrijednost izvoza prema susjednim zemljama najviše utječe mala udaljenost, odnosno pretpostavljeno niži troškovi transporta, ali utječe i niz drugih čimbenika poput povijesne povezanosti (nekoliko članica EU10 i Hrvatska su se u prošlosti nalazile u zajedničkim državama sa svojim susjedima), poznavanja jezika, iseljenišтво, mentalitet i često slične navike u potrošnji. Naravno, važna odrednica robne razmjene sa susjednim zemljama je i veličina njihova tržišta, razina razvijenosti i gospodarska snaga. Premda zbog svih navedenih razloga ne postoji točan odnos vrijednosti izvoza prema susjednim zemljama i ukupne vrijednosti njihova BDP-a, indikativno je da tri zemlje EU10 čiji „susjedi“ imaju najmanji ukupan BDP ujedno ostvaruju i najniži udio izvoza prema susjednim zemljama u ukupnom izvozu. S druge strane se može izdvojiti

Slovenija koja unatoč gospodarski snažnim susjedima također ostvaruje nešto niži udio izvoza prema susjednim zemljama te kudikamo najveći dio svog izvoza ostvaruje prema Njemačkoj.

Udio izvoza na tržišta susjednih zemalja i ukupan BDP tih zemalja*

	Broj susjednih zemalja	Udio izvoza u susjedne zemlje, %	Ukupan BDP susjednih zemalja, mil. EUR (2018.)
1. Češka	4	50,3	4.356.443
2. Latvija	5	45,2	1.922.164
3. Hrvatska	6	44,3	2.007.875
4. Poljska	7	44,3	5.243.776
5. Estonija	4	43,4	2.067.727
6. Litva	5	40,6	2.347.032
7. Slovačka	5	31,6	1.300.764
8. Slovenija	4	30,6	2.339.268
9. Bugarska	5	26,0	1.042.369
10. Mađarska	7	22,9	926.981
11. Rumunjska	5	11,7	343.373

Izvor: ITC, obrada HGK

*uključene su i zemlje s kojima postoji samo morska granica

Kada se uzme u obzir da sve zemlje EU10 znatan dio svog izvoza zbog prednosti zajedničkog tržišta ostvaruju prema drugim članicama EU te da zbog navedenih razloga znatan dio izvoza ostvaruju prema susjednim zemljama, zanimljivo je vidjeti odnos takvog izvoza i izvoza prema svim ostalim zemljama. Pri tome sve zemlje EU10 i Hrvatska ostvaruju visoki udio izvoza prema članicama EU i susjednim zemljama koji se kreće relativno blizu prosjeku od 81%. Hrvatska je tek blago iznad tog prosjeka s udjelom od 83,4% i jedna je od promatranih zemalja kod kojih je taj udio u prošloj godini u odnosu na 2008. godinu ostao gotovo neizmijenjen.

Kretanje izvoza zemalja EU10 po tržištima

	Udio izvoza u članice EU i susjedne zemlje, %	Rast izvoza u članice EU i susjedne zemlje 2018./2008., %	Rast izvoza u "treće" zemlje 2018./2008., %
1. Bugarska	79,3	91,4	63,1
2. Češka	84,4	69,5	83,5
3. Estonija	76,2	63,8	95,3
4. Hrvatska	83,4	53,9	52,4
5. Latvija	76,6	85,3	122,8
6. Litva	76,4	66,4	117,8
7. Mađarska	85,9	49,1	20,9
8. Poljska	84,8	90,5	90,0
9. Rumunjska	80,6	111,4	64,1
10. Slovenija	76,2	61,0	62,3
11. Slovačka	86,2	63,2	77,5

Izvor: Eurostat, ITC, obrada HGK

*uključene su i zemlje s kojima postoji samo morska granica

Naime, Hrvatska je u proteklih deset godina ostvarila gotovo jednake stope rasta izvoza prema članicama EU i susjednim zemljama te prema svim ostalim zemljama. Te su stope, kao što je više puta navedeno, bile relativno niske u odnosu na zemlje EU10. Točnije niže stope rasta robnog izvoza prema članicama EU i susjednim zemljama s jedne strane te prema svim ostalim zemljama s druge strane u proteklih deset godina ostvarila je samo Mađarska. U razdoblju od posljednjih pet godina, odnosno u kraćem razdoblju Hrvatska je ponovo bila znatno uspješnija. Zbog pristupanja EU imala je najvišu stopu rasta izvoza prema EU i susjednim zemljama, dok je sa stopom rasta prema svim ostalim zemljama od 29,1% prema uspješnosti bila u gornjoj polovini među zemljama EU10.

4 | IZVOZ HRVATSKE I ZEMALJA EU10 PO PROIZVODIMA

U kontekstu svega navedenog može se nešto reći i o strukturi izvoza promatranih zemalja po proizvodima, odnosno barem istaknuti najvažnije izvozne proizvode. Premda se strukture izvoza donekle razlikuju, kod većine zemalja EU10 i Hrvatske najvažniji izvozni proizvodi su ili proizvodi automobilske industrije; automobili i dijelovi za različite vrste vozila ili naftni derivati. Jedini izuzetak je Latvija čiji je najvažniji izvozni proizvod obrađeno drvo. Međutim, pokazuje se da je strukturu izvoza teško povezati s ostalim pokazateljima razine izvoza. Primjerice, Slovačka, Češka, Mađarska i Slovenija imaju najveće udjele automobilske industrije u strukturi izvoza, a ujedno su i zemlje koje imaju najveće udjele izvoza u BDP-u, ali s druge strane proizvodi automobilske industrije Rumunjske također imaju visok udio u izvozu, a ta zemlja bilježi tek nešto veći udio izvoza u BDP-u od Hrvatske. Koncentracija izvoza na najznačajnijih pet skupina proizvoda koja bi trebala naglašavati veliki značaj pojedinih industrija na kretanje izvoza također nije u vidljivoj povezanosti s razinom izvoza. Naime, najvišu koncentraciju ponovo imaju Slovačka, Češka i Slovenija, ali povezanost remete Mađarska i Rumunjska koja ponovo uz visoku koncentraciju ostvaruje navedeni nizak udio izvoza u BDP-u. Uz ovo, moglo bi se pretpostaviti i da zemlje s visokim udjelom automobilske industrije ostvaruju nižu razinu izvoza prema susjednim zemljama i ta pretpostavka se djelomično potvrđuje kod Slovačke, Mađarske i

Slovenije, ali s druge strane Češka prema susjednim zemljama izvozi čak 50% svog izvoza. Razlog tome je ponajprije činjenica da ova zemlja graniči s najvećim tržištem EU, tj. Njemačkom, ali je tako visok udio ipak dovoljan razlog da potvrda ove pretpostavke zahtijeva detaljniju analizu izvoza po tržištima.

Najzastupljeniji proizvodi u izvozu zemalja EU10 i Hrvatske, 2018. godina

	Vrijednost u 000 EUR	Udio u ukupnom izvozu, %
1. Bugarska		
Ukupno	28.209.167	100,0
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	1.845.268	6,5
Rafinirani bakar i slitine bakra, u sirovim oblicima	1.064.084	3,8
Nerafinirani bakar; bakrene anode za elektrolitsko rafiniranje	901.693	3,2
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	791.197	2,8
Pšenica i suražica	719.505	2,6
2. Češka		
Ukupno	171.259.635	100,0
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	19.324.426	11,3
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	13.123.411	7,7
Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	11.542.252	6,7
Električni aparati za žičnu telefoniju i bežične mreže	8.032.673	4,7
Sjedala, uključujući ona što ih se može pretvoriti u ležaje, i njihovi dijelovi	2.970.067	1,7
3. Estonija		
Ukupno	14.561.989	100,0
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	1.291.818	8,9
Električni aparati za žičnu telefoniju i bežične mreže	1.044.929	7,2
Ulja i drugi proizvodi destilacije katrana kamenog ugljena	593.169	4,1
Montažne zgrade, dovršene ili nedovršene, sastavljene ili ne	426.525	2,9
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	392.480	2,7
4. Hrvatska		
Ukupno	14.573.085	100,0
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	1.127.011	7,7
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	564.107	3,9
Drvo obrađeno po dužini piljenjem ili glodanjem	393.002	2,7
Ljudska krv; životinjska krv, pripremljena za terapijsku, profilaktičku ili dijagnostičku uporabu; antiserumi te ostale frakcije krvi	326.940	2,2
Električni transformatori, statički pretvarači (npr. ispravljači), te reaktantni svici i druge prigušnice	276.971	1,9
5. Latvija		
Ukupno	12.374.547	100,0
Drvo obrađeno po dužini piljenjem ili glodanjem	712.592	5,8
Električni aparati za žičnu telefoniju i bežične mreže	633.275	5,1
Nedenaturirani etilni alkohol, s volumnim udjelom alkohola manjim od 80 vol. %; rakije, likeri i ostala alkoholna pića	471.550	3,8
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	411.206	3,3
Ogrjevno drvo u oblicima, cjepanicama, granama, snopovima ili u sličnim oblicima	346.744	2,8
6. Litva		
Ukupno	28.285.664	100,0
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	3.766.434	13,3
Ostalo pokućstvo i njegovi dijelovi	1.197.349	4,2
Cigare, cigarilosi i cigarete od duhana ili nadomjestaka duhana	726.346	2,6
Poliacetali, ostali polieteri i epoksidne smole, u primarnim oblicima	590.902	2,1
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	525.251	1,9
7. Mađarska		
Ukupno	104.444.228	100,0
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	9.656.681	9,2
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	6.308.898	6,0
Klipni motori s unutarnjim izgaranjem na paljenje pomoću svjećica	3.355.181	3,2
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	3.096.366	3,0
Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	2.972.589	2,8

8. Poljska		
Ukupno	221.693.906	100,0
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	12.271.249	5,5
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	6.205.587	2,8
Sjedala, uključujući ona što ih se može pretvoriti u ležaje, i njihovi dijelovi	5.491.645	2,5
Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	4.624.469	2,1
Televizijski prijamnici, uključujući s ugrađenim prijamnikom radiodifuzije ili aparatom za pohranjivanje ili reprodukciju zvuka ili slike	4.533.027	2,0
9. Rumunjska		
Ukupno	67.463.550	100,0
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	6.456.701	9,6
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	4.655.851	6,9
Izolirana žica (uključujući lakiranu i anodiziranu žicu), kabeli (uključujući koaksijalne)	3.932.696	5,8
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	2.276.435	3,4
Ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači, opremljeni s dva ili više aparata za električno upravljanje ili razdiobu električne struje	1.964.231	2,9
10. Slovačka		
Ukupno	79.844.424	100,0
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	18.588.433	23,3
Televizijski prijamnici, uključujući s ugrađenim prijamnikom radiodifuzije ili aparatom za pohranjivanje ili reprodukciju zvuka ili slike	4.684.513	5,9
Električni aparati za žičnu telefoniju i bežične mreže	4.317.828	5,4
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	4.307.854	5,4
Nove vanjske pneumatske gume	1.722.122	2,2
11. Slovenija		
Ukupno	37.446.898	100,0
Osobni automobili i druga motorna vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	4.972.209	13,3
Lijekovi što se sastoje od pomiješanih ili nepomiješanih proizvoda	2.788.455	7,4
Naftna ulja i ulja, dobivena od bitumenskih minerala	1.187.648	3,2
Dijelovi i pribor za vučna vozila, motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba, osobne automobile i druga motorna vozila	1.126.072	3,0
Električna energija	658.624	1,8

Izvor: ITC, obrada HGK

ZAKLJUČNO

Niska razina robnog izvoza i njegov relativno spor rast dugoročno obilježavaju hrvatsko gospodarstvo. Ti problemi se dodatno naglašavaju kada se Hrvatska uspoređuje sa zemljama EU10, odnosno članicama EU usporedivih značajki koje su u proteklom dugoročnijem razdoblju ostvarile znatno bolje trendove u kretanju robnog izvoza. Međutim, zahvaljujući pristupanju EU, ali i većoj orijentaciji poduzetnika na izvoz nakon dugotrajne krize i osjetnog pada razine domaće potražnje, proteklih je pet godina po pitanju kretanja robnog izvoza bilo relativno dobro za Hrvatsku i hrvatsko gospodarstvo. Točnije, Hrvatska je u proteklih pet godina, u usporedbi sa zemljama EU10, ostvarila najvišu stopu rasta robnog izvoza, pri čemu je ostvarila najvišu stopu rasta izvoza na zajedničko EU tržište, najvišu stopu rasta prema EU tržištu i susjednim zemljama zajedno te jednu od viših stopa rasta prema „trećim“ zemljama, odnosno svim ostalim tržištima. To ipak nije bilo dovoljno za veće pomake pa je Hrvatska i u 2018. u usporedbi sa zemljama EU10 prema podacima Eurostata imala najniži udio robnog izvoza u BDP-u od 28,6%, ali i kudikamo najveći udio robnog deficita od 17,6%. Pri

tumačenju takvih podataka ipak je bitno napomenuti da je Hrvatska kao članica EU u zadnjih pet godina u istoj situaciji kao i sve zemlje EU10, ali je ipak imala najkraće razdoblje u kojem je koristila prednosti zajedničkog tržišta EU. Stoga bi Hrvatska u narednom razdoblju trebala iskoristiti te prednosti i dugoročno ostvarivati znatno bolje trendove u robnoj razmjeni s članicama EU, kao i s tržištima trećih zemalja, kako bi se po različitim pokazateljima razine izvoza približila prosjeku zemalja EU10, te, što je još važnije, kako bi kretanje robnog izvoza imalo veći utjecaj na dinamičniji rast gospodarstva.

KRATICE

HGK	Hrvatska gospodarska komora
BDP	Bruto domaći proizvod
EU28	Europska unija
EU10	Deset zemalja EU: Bugarska, Rumunjska, Češka, Slovačka, Poljska, Mađarska, Litva, Latvija, Estonija, Slovenija
DZS	Državni zavod za statistiku
ITC	International Trade Centre (koristi baze podataka UN-a)

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovoran HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegovog čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati

